

Jeśli nie ma obawy rychłej śmierci testament jest nieważny

data aktualizacji: 2023.05.10 autor: Joanna Chrostowska, radca prawny

Sprawą ważności testamentu ustnego zajmował się ostatnio Sąd Okręgowy w Olsztynie. W omawianej sprawie pierwotnie u notariusza sporządzony został akt poświadczenia dziedziczenia zgodnie z którym spadek w całości nabyła małoletnia córka zmarłego. Później, sprawę do sądu złożyła matka spadkodawcy, twierdząc, że ten przed śmiercią sporządził testament ustny, na podstawie którego to ona była spadkobiercą.

Spadkodawca, dwa lata przed śmiercią uległ wypadkowi samochodowemu, w wyniku którego doznał urazu kręgosłupa i przebywał w szpitalu. Opiekę nad nim sprawowała partnerka życiowa, matka odwiedzała go okazjonalnie. Mężczyzna z uwagi na paraliż był osobą głównie leżącą, nie był w stanie pisać. Po wyjściu ze szpitala mieszkał z partnerką oraz ich córką. Kilka miesięcy przed śmiercią spadkodawcy związek się rozpadł, partnerka z córką wyprowadziły się a opiekę nad spadkodawcą przejęła jego matka oraz brat.

Stan zdrowia mężczyzny stopniowo się pogarszał, stąd w ostatnich miesiącach życia coraz częściej wspominał bratu o śmierci.

Około miesiąc przed śmiercią spadkodawcy, niezapowiedzianie odwiedzili go koledzy. To wówczas, zdaniem matki mężczyzny, miało dojść do sporządzenia przez spadkodawcę testamentu ustnego, zgodnie z którym mieszkanie i samochód (czyli cały majątek) miały przypaść jego matce.

Kodeks cywilny stanowi, że powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Stosownie do art. 952 § 1 Kodeksu cywilnego, jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy, albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków. Treść takiego testamentu może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spíše oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie. W wypadku zaś, gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem.

W ocenie sądu, w chwili sporządzenia rzekomego testamentu ustnego nie występowała po stronie spadkodawcy obawa rychłej śmierci, gdyż stan zdrowia pogarszał się konsekwentnie na przestrzeni ostatnich miesięcy. Podobnie, zdaniem Sądu, brak było podstaw do wywodzenia, aby w terminie tym, wskutek szczególnych okoliczności, zachowanie zwykłej formy testamentu było niemożliwe lub bardzo utrudnione.

Sąd zwrócił także uwagę, że wymóg zgodności zeznań w odniesieniu do treści testamentu jest traktowany rygorystycznie- skoro testament sporządzono ustnie, konieczne jest aby jego treść była niewątpliwa, a dla ustalenia tej niewątpliwej treści wymagane jest, aby zeznania świadków w tej mierze były zgodne. W omawianej sprawie zdaniem sądu nie sposób było przyjąć, aby zeznania świadków były zgodne i jednoznaczne. Przeciwnie - ich zeznania zawierały wiele nieścisłości, uproszczeń i uogólnień.

W konsekwencji, sądy obu instancji oddaliły wniosek matki spadkodawcy, potwierdzając tym samym, że do skutecznego sporządzenia testamentu ustnego nie doszło a spadek w całości należy się małoletniej córce.

Źródło: <https://eglos.pl/aktualnosci/item/42048-jesli-nie-ma-obawy-rychlej-smierci-testament-jest-niewazny>